

Kamer van Volksvertegenwoordigers

BUITENGEWONE ZITTING 1988

7 MAART 1988

WETSVOORSTEL

betreffende de algemene inspectie van de rijkswacht

(Ingediend door de heer Van den Bossche)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De algemene inspectie van de rijkswacht, opgericht na de tweede wereldoorlog, werd nooit bij wet geregeld, noch door de wet van 2 december 1957 op de rijkswacht, noch nadien.

De algemene inspectie van de rijkswacht wordt sinds 1962 georganiseerd door een koninklijk besluit, aanvankelijk het koninklijk besluit van 20 juni 1962 betreffende de algemene inspectie der rijkswacht, dat verschillende malen werd gewijzigd en onlangs werd opgeheven door het koninklijk besluit van 4 november 1987, dat in de plaats komt van het door de Raad van State vernietigde koninklijk besluit van 2 september 1985 betreffende de algemene inspectie van de rijkswacht.

De opdracht om ten behoeve van de bevoegde Ministers informatie over de werking van de rijkswacht te verstrekken en controle uit te oefenen is dermate belangrijk dat ze o.i. uitdrukkelijk in de wet op de rijkswacht moet worden geregeld.

Het belang van de informatie- en controleopdrachten vloeit voort uit het bestaan en de functie van de rijkswacht als dusdanig.

De rijkswacht is een centraal geleid en nationaal georganiseerd politiekorps dat meer dan 15 000 personeelsleden telt. Zij beschikt over omvangrijke

Chambre des Représentants

SESSION EXTRAORDINAIRE 1988

7 MARS 1988

PROPOSITION DE LOI

relative à l'inspection générale de la gendarmerie

(Déposée par M. Van den Bossche)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Créée après la deuxième guerre mondiale, l'inspection générale de la gendarmerie n'a jamais été organisée par la loi, qu'il s'agisse de la loi du 2 décembre 1957 sur la gendarmerie ou d'une loi ultérieure.

Ce corps d'inspection a en effet été organisé par l'arrêté royal du 20 juin 1962 relatif à l'inspection générale de la gendarmerie, arrêté qui, après avoir été modifié à plusieurs reprises, a été abrogé récemment par l'arrêté royal du 4 novembre 1987, pris en remplacement de l'arrêté royal du 2 septembre 1985 relatif à l'inspection générale de la gendarmerie, qui avait été annulé par le Conseil d'Etat.

La mission qui consiste à informer les Ministres compétents au sujet du fonctionnement de la gendarmerie et à contrôler ce fonctionnement revêt selon nous une importance telle qu'il convient de l'organiser de manière explicite dans le cadre de la loi sur la gendarmerie.

L'importance des missions d'information et de contrôle découle de l'existence et de la fonction mêmes de la gendarmerie.

La gendarmerie est un corps de police dont le commandement est centralisé et qui est organisé sur le plan national. Elle compte plus de 15 000

middelen, wat op zich reeds een inspectie naar de efficiënte aanwending van dat personeel en die middelen wettigt.

De rijkswacht beschikt, om haar opdrachten te kunnen uitvoeren, over een aantal bevoegdheden t.a.v. de burgers, waardoor de burgerlijke rechten en vrijheden in zekere mate worden ingeperkt. Het beschikken over die bevoegdheden vergt als dusdanig reeds een controle over de rechtmatige uitoefening ervan. De noodzaak aan controle wordt bevestigd door de feiten. De jongste jaren zijn een aantal leden van de rijkswacht in opspraak gekomen. Wij denken daarbij aan de zogenaamde « zaak-François » en aan een aantal leden of gewezen leden van de rijkswacht die verdacht worden in bepaalde geruchtmakende gerechtelijke dossiers. Zowel de bezorgdheid over de veiligheid van de burger, en dus over de efficiënte werking van de rijkswacht, als de bezorgdheid over de vrijwaring van onze rechten en vrijheden, m.a.w. over de rechtmatigheid van de uitoefening van sommige bevoegdheden, staven ons in de overtuiging dat een grondige en permanente inspectie van de rijkswacht onontbeerlijk is.

Dat deze inspectie voor verbetering vatbaar is, blijkt uit de verklaringen van de Minister van Justitie zelf. In een interview in het weekblad *Knack* van 3 februari 1988, geeft de Minister toe dat zijn controle op de rijkswacht eerder klein is en zegt hij dat de bevoegde Ministers « eerder de gebruikers dan de controleurs » van de rijkswacht zijn.

Door aan de algemene inspectie van de rijkswacht een wettelijke grondslag te geven, willen wij met dit wetsvoorstel het gezag van de algemene inspectie verstevigen. Belangrijker echter is de bepaling dat de leiding over de algemene inspectie niet langer aan een lid van de rijkswacht zelf wordt toevertrouwd. Het koninklijk besluit van 4 november 1987 betreffende de algemene inspectie van de rijkswacht bepaalt nu dat het ambt van inspecteur-generaal aan een luitenant-generaal bij de rijkswacht moet worden toevertrouwd. De luitenant-generaal, die verder in aanmerking komt voor andere functies en benoemingen in de rijkswacht, is sterk verbonden en in zekere mate afhankelijk van de rijkswacht. In zekere zin controleert de rijkswacht zichzelf. Daarom stellen wij voor om een magistraat van het parket-generaal te benoemen als inspecteur-generaal, voor een niet-hernieuwbare termijn van zes jaar. In het reeds vermelde interview heeft de Minister van Justitie trouwens verklaard er geen bezwaar tegen te hebben om als inspecteur-generaal een magistraat te benoemen.

Ook de adjunct-inspecteurs-generaal, die volgens het koninklijk besluit van 4 november 1987 kolonel bij de rijkswacht moeten zijn, mogen naar onze mening geen lid van de rijkswacht zijn. De Koning moet daarvoor eveneens een magistraat aanwijzen.

hommes et dispose de moyens considérables, ce qui justifie déjà en soi l'organisation d'une inspection permettant de déterminer si ce personnel et ces moyens sont utilisés avec l'efficacité requise.

En vue d'accomplir sa mission, la gendarmerie dispose à l'égard des citoyens de certains pouvoirs qui restreignent dans une certaine mesure les droits et libertés civils. Le fait même que la gendarmerie dispose de ces pouvoirs rend nécessaire un contrôle du caractère licite de leur utilisation. Cette nécessité est confirmée par les faits. Plusieurs membres de la gendarmerie ont été mis en cause ces dernières années. Pensons à l'affaire François ainsi qu'à certaines affaires judiciaires qui font grand bruit et dans lesquelles sont impliqués divers membres ou anciens membres du personnel de la gendarmerie. Il nous paraît donc indispensable d'organiser une inspection approfondie et permanente de la gendarmerie, tant afin d'assurer la sécurité du citoyen et par la même occasion le fonctionnement efficace de la gendarmerie, qu'afin de sauvegarder nos droits et libertés.

Que cette inspection soit perfectible ressort des déclarations mêmes du Ministre de la Justice qui a reconnu, dans une interview publiée dans l'hebdomadaire *Knack* du 3 février 1988, que le contrôle qu'il exerce sur la gendarmerie est relativement limité et que les Ministres compétents sont « les utilisateurs plutôt que les contrôleurs de la gendarmerie ».

La présente proposition de loi vise à renforcer l'autorité de l'inspection générale de la gendarmerie en lui conférant une base légale. Un élément plus important encore est la disposition en vertu de laquelle l'inspection générale ne sera désormais plus confiée à un membre du personnel de la gendarmerie. L'arrêté royal du 4 novembre 1987 relatif à l'inspection générale de la gendarmerie prévoit actuellement que la fonction d'inspecteur général doit être conférée à un lieutenant général de gendarmerie. Ce lieutenant général, qui peut prétendre à d'autres fonctions et nominations à la gendarmerie, est très lié à la gendarmerie dont il est dans une certaine mesure dépendant. La gendarmerie est donc en quelque sorte son propre contrôleur. Nous proposons dès lors de nommer un magistrat du parquet général à la fonction d'inspecteur général, et ce pour un terme non renouvelable de six ans. Le Ministre de la Justice a en effet déclaré lors de l'interview précitée qu'il ne voyait aucune objection à ce qu'un magistrat soit nommé inspecteur général.

Nous estimons également que les inspecteurs généraux adjoints, qui en vertu de l'arrêté royal du 4 novembre 1987 doivent être colonels de gendarmerie, ne peuvent faire partie du personnel de la gendarmerie. Le Roi devrait également confier ces fonctions à un magistrat.

De algemene inspectie van de rijkswacht zal haar opdrachten uitvoeren onder het gezag van de ministers die volgens artikel 2 van de wet van 2 december 1957 op de rijkswacht het gezag over de rijkswacht uitoefenen.

L. VAN DEN BOSSCHE

WETSVOORSTEL

Enig artikel

Een artikel *4bis*, luidend als volgt, wordt in de wet van 2 december 1957 op de rijkswacht ingevoegd :

« *Art. 4bis.* — § 1. De dienst algemene inspectie van de rijkswacht is belast om, onder het gezag van de Ministers van Binnenlandse Zaken, Justitie en Landsverdediging, informatie- en controleopdrachten uit te oefenen.

§ 2. De algemene inspectie van de rijkswacht wordt geleid door een inspecteur-generaal, bijgestaan door twee adjunct-inspecteurs-generaal.

§ 3. Het ambt van inspecteur-generaal wordt toevertrouwd aan een magistraat van het parket-generaal, die voor een niet-hernieuwbare termijn van zes jaar bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit wordt aangewezen op voordracht van de Ministers van Binnenlandse Zaken, Justitie en Landsverdediging.

Voor de uitoefening van zijn ambt staat de inspecteur-generaal van de rijkswacht onder het gezag van de Ministers van Binnenlandse Zaken, Justitie en Landsverdediging, volgens de bevoegdheidsregeling zoals die bepaald is in artikel 2, met inbegrip van alles wat bijdraagt tot de uitvoering van deze opdrachten door de rijkswacht.

§ 4. De ambten van de adjunct-inspecteurs-generaal worden toevertrouwd aan magistraten van het parket, die voor een niet-hernieuwbare termijn van zes jaar bij koninklijk besluit worden aangewezen, respectievelijk op voordracht van de Minister van Binnenlandse Zaken en van de Minister van Justitie.

Voor de uitoefening van hun ambt staan de adjunct-inspecteurs-generaal onder het gezag van respectievelijk de Minister van Binnenlandse Zaken en de Minister van Justitie, volgens de bevoegdheidsregeling, zoals die bepaald is in artikel 2, met inbegrip van alles wat bijdraagt tot de uitvoering van deze opdrachten door de rijkswacht.

§ 5. Voor de uitoefening van hun ambt beschikken de inspecteur-generaal en de adjunct-inspecteurs-generaal over een algemene en voortdurende onderzoeksbevoegdheid in de schoot van de rijkswacht.

L'inspection générale de la gendarmerie accomplira ses missions sous l'autorité des Ministres dont les compétences en la matière sont établies par l'article 2 de la loi du 2 décembre 1957 sur la gendarmerie.

PROPOSITION DE LOI

Article unique

Un article *4bis*, libellé comme suit, est inséré dans la loi du 2 décembre 1957 sur la gendarmerie :

« *Art. 4bis.* — § 1er. Le service de l'inspection générale de la gendarmerie est chargé d'exécuter, sous l'autorité des Ministres de l'Intérieur, de la Justice et de la Défense nationale, des missions d'information et de contrôle.

§ 2. L'inspection générale de la gendarmerie est dirigée par un inspecteur général, assisté de deux inspecteurs généraux adjoints.

§ 3. La fonction d'inspecteur général est confiée à un magistrat du parquet général, désigné, pour un terme non renouvelable de six ans, par arrêté royal délibéré en Conseil des Ministres sur proposition des Ministres de l'Intérieur, de la Justice et de la Défense nationale.

Pour l'exercice de sa fonction, l'inspecteur général de la gendarmerie relève des Ministres de l'Intérieur, de la Justice et de la Défense nationale, selon la répartition des compétences déterminée à l'article 2, en ce compris tout ce qui concourt à l'exécution de ces missions par la gendarmerie.

§ 4. Les fonctions d'inspecteur général adjoint sont confiées à des magistrats du parquet, désignés par arrêté royal pour un terme non renouvelable de six ans, sur proposition, respectivement, du Ministre de l'Intérieur et du Ministre de la Justice.

Pour l'exercice de leur fonction, les inspecteurs généraux adjoints relèvent respectivement du Ministre de l'Intérieur et du Ministre de la Justice, selon la répartition des compétences déterminée à l'article 2, en ce compris tout ce qui concourt à l'exécution de ces missions par la gendarmerie.

§ 5. Pour l'exercice de leur fonction, l'inspecteur général et les inspecteurs généraux adjoints possèdent un droit d'inspection général et permanent au sein de la gendarmerie.

§ 6. Op voorstel van de Ministers van Binnenlandse Zaken, Justitie en Landsverdediging worden bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit de nadere organisatie, opdrachten en bevoegdheden van de algemene inspectie van de rijkswacht vastgelegd. »

8 februari 1988.

L. VAN DEN BOSSCHE

§ 6. L'organisation, les missions et les attributions de l'inspection générale de la gendarmerie sont précisées par arrêté royal délibéré en Conseil des Ministres sur proposition des Ministres de l'Intérieur, de la Justice et de la Défense nationale. »

8 février 1988.